

NOA - DRUŠTVO ZA ZAŠTITU ŽIVOTINJA BANJA LUKA

DOPUNJEN NACRT ZAKONA O ZAŠTITI I DOBROBITI ŽIVOTINJA BiH

NA OSNOVU KOMENTARA

Članovi radne komisije:

- 1.) Mijić Bogdana ekonomista (Član Nadzornog odbora NOA)
- 2.) Škorić Srđan dipl.ing. arhi (Član NOA).
- 3.) Željko Marić, menadžer (Član UO NOA)
- 4.) Andrea Vukoja, student arhi . (Član NOA)
- 5.) Stanko Smoljanović, novinar dopis. DW (Član NOA)
6. Dragomir Mijić (Predsjednik NOA)

Dokument je dostupan i na raspolaganju svim zainteresovanim u cilju da ga pročitaju i urade eventualne promjene . Odričemo se autorskog prava na urađeni dokument i apelujemo na sve koji imaju želju da doprinesu donošenju korektnog Zakona u BiH da nam se jave kako bi im na vrijeme prosljedili kompletnu dokumentaciju, a koju trebaju pod imenom svog udruženja prosljediti Ministarstvu vanjske trgovine i ekonomskih odnosa, Ured za veterinarstvo Bosne i Hercegovine, Radićeva 8/II, 71000 Sarajevo, do 20. oktobra 2007. godine.

ZAKON O ZAŠTITI I DOBROBITI ŽIVOTINJA

POGLAVLJE I.

OPŠTE ODREDBE

Član 1.

Predmet

(1) Ovim Zakonom se uređuje obaveze i dužnosti fizičkih i pravnih lica za zaštitu i dobrobit životinja u pogledu zaštite, njihovog držanja, smještaja i ishrane, zaštite od mučenja, zaštite životinja u vrijeme ubijanja ili klanja, stresa tokom transporta, zaštite divljih životinja, te odnos prema napuštenim životinjama, kućnim životinjama i laboratorijskim životinjama, formiranje Etičke komisije i Stručnog savjeta, kao nadzor nad provođenjem Zakona i kaznene sankcije za prekršioce Zakona.

(2) Odredbe ovog Zakona odnose se na sve životinje koje imaju razvijena osjetila za nadražaj i nervni sistem za registrovanje nadražaja koji mogu dovesti do bola.

(3) Odredbe ovog Zakona primjenjivati će se i na druge organizme za koje ne postoji sigurnost da li imaju svojstva životinje ili ne.

Član 2.

Značenje termina

U ovom Zakonu pojedini pojmovi imaju sljedeće značenje:

- a) analgezija je postupak smanjivanja ili isključivanja osjećaja boli kod životinje, bez gubitka svijesti sredstvima posebne namjene;
- b) anestezija je postupak isključenja osjetljivosti životinja sredstvima posebne namjene;
- c) eutanazija je poseban način usmrćivanja koje ima za cilj minimalno fizičko i psihičko trpljenje životinje;
- d) Higijenski servis je služba za prikupljanje napuštenih i izgubljenih životinja, koje osnivaju pravna ili fizička lica u skladu s odredbama ovoga Zakona;
- e) imaoč životinje je fizičko ili pravno lice koje je vlasnik životinje, ili bilo koje drugo lice koje je stalno ili povremeno:
  - 1) vlasnik životinje;
  - 2) odgovorno ili zaduženo za životinju;
  - 3) odgovorno za čuvanje i kontrolu djece ispod 16 godina koja posjeduju životinju, koje se bavi uzgajanjem, zaštitom, upotrebom, gajenjem, upravljanjem, obučavanjem, prevozom ili prodajom životinje;
- f) izgubljena životinja je ona životinja koja je napustila imaoča bez njegove volje i on je traži;

- g) korisnik lovišta je organizacija koja gazduje lovištem;
- h) kućne životinje su psi, domaće mačke, domaće ptice, mali glodari, terarijumske, akvarijumske i druge životinje koje se uzgajaju i drže za društvo, rekreaciju, zaštitu ili pomoć čovjeku;
- i) nadležni organ za sprovođenje ovog Zakona je Ministarstvo spoljne trgovine i ekonomskih odnosa (u daljem tekstu: nadležno Ministarstvo);
- j) nadležni Ministar je Ministar Ministarstva spoljne trgovine i ekonomskih odnosa;
- k) napuštena životinja je kućna životinja koju je imao svjesno napustio;
- l) ogled je svaki zahvat ili postupak na životinjama u naučno-istraživačke ili nastavne namjere;
- m) omamljivanje je obavezni postupak prije klanja, koji upotrebljen na životinji uzrokuje gubitak svijesti i traje dok ne nastupi smrt;
- n) prevoznik je fizičko ili pravno lice koje obavlja prevoz živih životinja;
- o) skloništa za životinje su prostori u kojima se smještaju pronađene (napuštene i izgubljene) životinje na daljnju brigu i moguće udomljavanje;
- p) veterinar je doktor veterinarske medicine ili diplomirani veterinar sa veterinarskom licencom;
- q) veterinarski asistent je fizičko lice koje pod kontrolom veterinara, obavlja pojedinačne veterinarske poslove; (veterinarski tehničar je lice koje obavlja tehničke poslove u veterinarstvu u skladu sa Zakonom o veterinarstvu u BiH) napomena: ZOV BiH upotrebljavaju se oba termina član 3. i član 10.);
- r) životinje za držanje su životinje koje se drže ili gaje za proizvodnju hrane odnosno za proizvodnju vune;
- s) životinje iz zooloških vrtova su životinje koje slobodno žive, koje se slobodno izlažu u stalnom objektu najmanje sedam dana u godini, sa izuzetkom cirkusa i trgovina kućnim životinjama.

Član 3.

Zabrana ubijanja

Zabranjeno je životinju ubiti, nanositi joj bol, patnju i ozljede u suprotnosti sa ovim Zakonom, te je namjerno izlagati strahu.

Član 4.

Mučenje životinje

Zabranjeno je mučiti životinje.

Mučenje je podvrgavanje životinje bilo kojem obliku fizičkog i psihičkog djelovanja kojim se utiče na njeno prirodno ponašanje.

POGLAVLJE II.

ZAŠTITA ŽIVOTINJA PRI DRŽANJU I UZGOJU

Član 5.

Dužnosti imaoaca životinje

(1) Imaoc životinje, ovisno o vrsti, pasmini, starosti i fiziološkim potrebama, dužan je životinju:

- a) hraniti i napajati prema njenim fiziološkim potrebama;
- b) negovati i osigurati joj zdravstvenu zaštitu;
- c) smjestiti je u dovoljno prostora da ima mogućnost kretanja ako je privezana li zatvorena;
- d) osigurati životinjama koje se drže u zatvorenim prostorima dovoljno svjetlosti, toplote, vlage, provjetravanje, higijenu prostora;
- e) osigurati takav sistem nadzora životinja koje se drže u zatvorenim prostorima da u slučaju nesretnog slučaja imaoac životinja može reagovati na propisan način;
- f) osigurati svakodnevni boravak u vanjskom ispustu ili boravak u prirodi;
- g) sve životinje čije zdravlje i život zavise o čovjeku moraju se kontrolirati najmanje jednom dnevno.

(2) Detaljne uslove i način držanja životinja kao i način osposobljavanja lica koje se brinu o životinjama propisuje Ministar nadležnog Ministarstva.

Član 6.

Zaštita životinja pri držanju i uzgoju

(1) Zabranjeno je:

- a) držati ili uzgajati životinje na način da trpe bol, patnju i strah te ih namjerno ozljeđivati protivno pravilima struke odnosno najnovijim naučnim dostignućima;
- b) uvoziti i prodavati životinje koje potiču iz uzgoja stava (1) tačka a);
- c) prisiljavati životinju na rad i napore koje ona, zbog svog uzrasta ili stanja, ne može podnijeti ili koji prevazilaze njenu snagu;
- d) napuštati životinje za društvo i druge životinje držane pod nadzorom čovjeka;
- e) uzgojenu ili othranjenu divlju životinju izložiti slobodnoj prirodi ili je ondje naseliti, ako nije pripremljena za preživljavanje u takvom životnom prostoru;
- f) nanositi bol, patnju ili ozljedu životinjama pri dresuri;

- g) koristiti životinje za cirkuske i druge predstave, izložbe, takmičenja, tokom snimanja filmova, reklamnih poruka ili sličnih namjena ako ih se pri tom prisiljava na neprirodno ponašanje ili se kod životinja izaziva bol, patnja, ozljede i strah;
- h) provjeravati oštrinu životinje na drugoj životinji, huškati jednu životinju na drugu, te priređivati borbe životinja, obučavati životinje za borbe, organizovati borbe i učestvovati u njima, reklamirati i u vezi s tim organizovati kladenje i učestvovati u kladenju;
- i) huškati životinje na čovjeka, osim pri dresuri pasa Ministarstva unutrašnjih poslova i vojske;
- j) obavljati operativno-kozmetičke i hiruške zahvate kojima se mijenja fenotipska slika životinje osim ako postoje veterinarsko-zdravstveni razlozi ili u svrhu kontrole razmnožavanja;
- k) hraniti živim životinjama druge životinje;
- l) upotrebljavati žive životinje kao mamce u lovu i ribolovu;
- m) onemogućavati kretanje životinji na način da joj nanosi bol, patnje ili ozljedu;
- n) stare, bolesne, ozlijeđene ili životinje s vidljivom manom koristiti u zaprezi ili pod sedlom;
- o) poticati životinje u rastu dodavanjem hormona rasta u hrani;
- p) odstranjivanje glasnica živini;
- q) bolno potkivanje kopitara;
- r) odstranjivanje kandži mačkama;
- s) pojesti životinju koja je kućna životinja;
- t) isprobavati streljivo na životinji;
- u) pri treningu ili dresuri, sportskim takmičenjima ili sličnim priredbama primjenjivati mjere na životinji koje uzrokuju bolove, patnje ili ozljede i koje mogu utjecati na sposobnost životinja kao i životinjama davati sredstva za doping;
- v) davati životinje kao nagrade u igrama na sreću;
- w) skraćivanje kljunova živine, odstranjivanje rogova teladi i jaradi, skraćivanje zuba i repova sisajućih prasadi;
- x) uzgoj životinja u svrhu proizvodnje krzna;
- y) vruće žigosati životinje;
- z) omamljivati, klati ili ubijati životinje u ritualne svrhe;

(2) Zabrana iz stava (1) tačka h) ovog člana ne odnosi se na organizovanje tradicionalnih borbi bikova (korida) koje odobre nadležni organi entiteta i Brčko Distrikta, a u skladu sa članom 28 ovoga Zakona;

Član 7.

Zaštita kućnih životinja

(1) Kućne životinje moraju imati životne uslove u skladu sa njihovim potrebama.

(2) Životinje koje su zaštićene Zakonom o zaštiti prirode („Sl. glasnik RS“, broj 50/02 i „Sl. novine FBiH“, broj 33/03 i „Sl. glasnik BD“, broj 24/04), divlje životinje te životinjske vrste i pasmine pasa opasne za život ljudi ne smiju se držati kao životinje za društvo što se utvrđuje posebnim propisom. Unutar ovog propisa stoje nabrojane pasmine pasa koje su moguće opasne i koje obavezno nose zaštitnu korpu u kretanju izvan njihovog prostora bez obzira da li su na povodcu, način uzgoja i postupanja sa njima.

(3) Popis životinja iz stava (2) ovoga člana donosi nadležni Ministar, uz saglasnost organa nadležnog za zaštitu životne sredine u Republici Srpskoj, zaštitu okoliša u Federaciji Bosni i Hercegovini i zaštitu životne sredine Brčko Distrikta.

(4) Popis iz stava (3) ovoga člana objavljuje se najmanje jednom godišnje u „Službenom glasniku BiH“.

(5) Imaoci kućnih životinja moraju:

a) osigurati kontrolu razmnožavanja;

b) zbrinjavati mladunčad vlastitih kućnih ljubimaca u skladu sa ovim Zakonom, u slučaju nekontrolisanog razmnožavanja kada ne žele zbrinuti mladunčad snose troškove njihovog zbrinjavanja.

(6) Životinjama koje se drže kao kućni ljubimci nadležna tijela gradova i opština moraju obezbjediti i odrediti zlene površine za slobodno kretanje (bez povodca i korpe) radi ispunjavanja boloških potreba i održavanja fizičkog i psihičkog zdravlja. I te površine vidljivo i propisno obilježiti.

(7) Uslove i način držanja kućnih ljubimaca, način kontrole njihovog razmnožavanja, način držanja vezanih pasa te način postupanja sa napuštenim i izgubljenim kućnim ljubimcima propisuju nadležna tijela gradova i opština na osnovu članova ovog Zakona za zaštitu životinja i uz saradnju sa Društvima za zaštitu životinja na svom području.

(8) Izuzeto od stava (7) ovdje ne spadaju kućni ljubimci koji pripadaju zaštićenim vrstama, pasmine pasa opasnih i potencijalno opasnih vrsta i njihovo držanje mora biti u skladu sa posebnim propisima.

Član 8.

Registracija kućnih životinja

(1) Imaoci pasa i mačaka dužni su registrovati pse i mačke u roku od sedam dana od stjecanja vlasništva veterinarskoj organizaciji koja vodi registar za svaku pojedinu životinju.

(2) U cilju identifikacije sve životinje trajno trebaju biti označene, a imaoци pasa i mačaka dužni su izvršiti trajno označavanje pasa i mačaka pomoću mikročipa. Zabranjeno je uklanjanje mikročipa, osim u slučaju ako postoje za to opravdani zdravstveni razlozi.

(3) Detaljne uslove koji se odnose na zaštitu i dobrobit životinja za držanje i kućnih ljubimaca i način označavanja, na prijedlog Kancelarije propisuje nadležno Ministarstvo.

(4) Imaoc psa ili mačke mora prijaviti uginuće životinje nadležnom tijelu koji vodi evidenciju i registar, a dokumentaciju o liječenju i razlogu uginuća čuvati jednu godinu i na zahtjev dati na uvid nadležnoj inspekciji.

Član 9,

Psi-vodiči i službeni psi

(1) Psi-vodiči slijepih ili invalidnih lica, koji su registrovani za pomoć, zajedno sa imaoцем imaju pravo pristupa javnim mjestima i u sredstva javnog prijevoza.

(2) Psi-vodiči slijepih ili invalidnih lica, kao i psi kućni ljubimci, u koliko nisu na povodcu, moraju na javnim mjestima ili u sredstvima javnog prevoza nositi brnjicu (korpu za njušku) osim na mjestima koja su od gradova i opština određena za slobodno kretanje i istrčavanje pasa i s tim u vezi propisano označena i u skladu sa članom 7 stav (7).

(3) Službeni psi:

- a) službeni psi i druge životinje koje se koriste u službene svrhe moraju se uzgajati i obučavati u skladu sa ovim Zakonom izuzev člana 6 stav (1) tačka i);
- b) nadležno tijelo će propisati način zbrinjavanja prekobrojnih životinja, životinja koje ne odgovaraju standardu za ovu namjenu, te način adekvatnog zbrinjavanja u slučaju invaliditeta i starosnog umirovljenja poštujući njihove zasluge i potrebe a u skladu sa ovim Zakonom;
- c) način uzgoja i dresure i umirovljenja službenih pasa i drugih životinja koje se koriste u službene svrhe propisuje nadležni Ministar uz mišljenje Ministra unutrašnjih poslova i Ministra odbrane BiH;
- d) Ministarstvo unutrašnjih poslova i Ministarstvo odbrane ima obavezu da osnuje prihvatno-rehabilitacioni centar za životinje član 9 stav (3) tačka b);

Član 10.

Prodaja kućnih životinja

(1) Kućne životinje se ne smiju prodavati licima mlađim od 16 godina osim ako su u pratnji roditelja ili staratelja.

(2) Uzgoj kućnih ljubimaca za prodaju:

- a) vlasnik više od tri rasplodne ženke ne može početi djelatnost bez rješenja o zadovoljavanju uslova koje potpisuje nadležno tijelo a u skladu sa ovim Zakonom;
- b) detaljne uslove koji se odnose na zaštitu i dobrobit životinja za držanje i kućnih ljubimaca na prijedlog Stručnog savjeta i uz konsultaciju sa stručnim udruženjima i Društvima za zaštitu životinja potpisuje Ministar;
- c) nadležno tijelo vodi evidenciju uzgoja,

POGLAVLJE III.

ZAŠTITA ŽIVOTINJA PRI OBAVLJANJU ZDRAVSTVENE ZAŠTITE I ZOOTEHNIČKIH ZAHVATA

Član 11.

Odnos prema zdravlju životinja

- (1) Dužnost i obaveza imaoća životinje je da traži pomoć veterinara u slučaju povrede i bolesti životinje, pri porodu ili u slučaju drugih bolesnih stanja.
- (2) Veterinar je dužan da pruži hitnu veterinarsku pomoć.
- (3) a) svako ko povrijedi životinju na bilo koji način i pod bilo kojim uslovima dužan je da joj pruži pomoć, a ako nije u mogućnosti da to uradi sam, mora joj osigurati pružanje pomoći;
b) nadležno tijelo će u vezi člana 11 stav (3) tačka a) propisati odgovarajuću sankciju;

Član 12.

Primjena anestezije

- (1) Svi operativni i zootehnički zahvati na životinjama moraju se provoditi sa primjenom anestezije koju mora provoditi doktor veterinarske medicine u skladu sa propisima veterinarstva i pravilima struke.
- (2) U slučaju da lokalna anestezija ne može životinji otkloniti bol primjenjuje se opšta anestezija.
- (3) Izvođenje, bez anestezije, zahvata koji kod životinje uzrokuju bol, smatrati će se mučenjem životinje i narediti će se mjere iz člana 46 i 47 ovog Zakona.
- (4) Anestezija se ne provodi pri:
  - a) opasnosti od uginuća, ugušenja, iskrvarenja i slično;
  - b) označavanju životinja;
  - c) dijagnostičkim postupcima koji životinji ne nanose bol i patnju;
  - d) prouzrokovanju veće boli anestezijom nego je zahvatom bol prouzrokovana na životinji.

Član 13.

Amputacija

(1) Zabranjena je djelomična ili potpuna amputacija pojedinih dijelova životinjskog tijela.

(2) Izuzetno od odredbe stava (1) ovoga člana djelomična ili potpuna amputacija pojedinih dijelova životinjskog tijela dozvoljena je:

- a) ako za pojedine operativne zahvate postoji veterinarsko-medicinska indikacija;
- b) u slučaju kada je kastracija ili sterilizacija potrebna radi kontrole razmnožavanja;
- c) radi izvođenja oglada na životinjama u naučno-istraživačke svrhe u skladu sa ovim Zakonom;
- d) u slučajevima koje odobrava Ministar nadležnog Ministarstva a uz saglasnost Etičke komisije i Stručnog savjeta.

POGLAVLJE IV.

USMRĆIVANJE ŽIVOTINJA

Član 14.

Usmrćivanje

(1) Usmrćivanje životinja može se provesti samo ako:

- a) se životinja ne može izliječiti, a ostanak u životu će joj uzrokovati nepotrebne bolove i patnju;
- b) je životinja dostigla visoku starost i otkazuju joj osnovne životne funkcije;
- c) životinja boluje od neizlječive i /ili zarazne bolesti, posebno one koja može ugroziti ljude;
- d) je životinja opasna za okolinu;
- e) je u skladu se članom 35 ovog Zakona;
- f) je životinja u agoniji;
- g) je usmrćivanje potrebno radi održavanja prirodne ravnoteže u lovištu, u skladu sa Zakonom o lovstvu;
- h) se odvija u okviru mjera za uništavanje štetočina a na drugi način ne može spriječiti;
- i) imaoc bez odgađanja mora dati usmrtiti životinju koja trpi jaku i neotklonivu bol na način propisan u članu 15 stav (1).

(2) Slučajeve iz stava (1) tačka a) i b) ovoga člana o usmrćivanju odlučuje imaoč životinja po uputstvu veterinara, a za slućajeve iz stava (1) tačka c),d),f) ovoga člana veterinar.

Ćlan 15.

Naćin usmrćivanja

(1) Źivotinja moŹe usmrćiti samo lice osposobljeno za te poslove, doktor veterinarske medicine. Usmrćivanje se vrši uz primjenu sredstava za posebnu namjenu na naćin koji će Źivotinji obezbjediti trenutnu smrt.

(2) Uništavanje glodara (deratizaciju) obavljaju za te poslove registrovane i osposobljene veterinarske organizacije uz primjenu sredstava za posebnu namjenu na naćin koji će kod Źivotinja prouzrokovati što manje boli i mućenja.

(3) Usmrćivanje Źivotinja koje je u suprotnosti sa ovim ćlanom smatrati će se mućenjem Źivotinja i narediti će se mjere iz člana 46 i 47 ovoga Zakona.

POGLAVLJE V.

ZAŠTITA ŹIVOTINJA PRI KLANJU I USMRĆIVANJE ŹIVOTINJA KOJE SE DRŹE U SVRHU PROIZVODNJE

Ćlan 16.

Omamljivanje

(1) a) Źivotinja se smije klati samo ako je prije klanja bila omamljena, osim ako se radi o posebnom postupku klanja odrećenim vjerskim obredom ili ako je Źivotinja u agoniji.

b) Obredno klanje Źivotinja se obavlja u klaonicama koje je nadleŹno tijelo odobrilo za tu namjenu.

c) Zabranjeno je omamljivanje, klanje, usmrćivanje ili ubijanje Źivotinja u ritualne svrhe.

(2) Omamljivanje se provodi na stručan naćin:

a) postupkom omamljivanja Źivotinja se mora dovesti trenutno u stanje gubitka svijesti i u tom stanju zaklati;

b) omamljivanje Źivotinje odgovarajućim postupkom mora se obaviti neposredno prije klanja.

(3) Omamljivanje mora provoditi lice koje je osposobljeno i licencirano od strane Kancelarije i koje ne smije upotrebljavati sredstva za omamljivanje kojima se životinji nanosi bol.

Član 17.

Postupak sa životinjama u klaonici

(1) U klaonici sa životinjama se mora postupati na sljedeći način:

- a) životinje za klanje treba po prispjeću istovariti iz prevoznog sredstva, uz upotrebu odgovarajuće opreme, na način da se životinje poštede uznemirenosti, straha, patnji i bolova;
- b) kretanje životinja unutar kruga klaonice do prostora za njihov smještaj treba se odvijati pažljivo i bez nanošenja boli, uz primjenu odgovarajućeg pribora za vođenje;
- c) klaonice moraju biti opremljene odgovarajućim oborima ili stajama (depoi) u kojima životinje trebaju biti smještene, zaštićene od nepovoljnih klimatskih prilika, hranjene i napajane do klanja;
- d) životinje moraju biti omamljene odgovarajućim postupcima neposredno prije klanja;
- e) postupkom omamljivanja životinje se moraju dovesti u stanje neosjetljivosti i u tom stanju usmrtiti.

(2) Klanje se mora obaviti na propisan način upotrebom odgovarajuće opreme.

(3) Bolesne i povrijeđene životinje treba klati na samom kraju klanja, bez dodatnog izazivanja boli ili mučenja.

(4) Detaljne uslove za zaštitu životinja za klanje propisuje Kancelarija.

(5) Zabranjena je upotreba sredstava i postupaka za omamljivanje kojima se životinji nanosi bol, patnja, ozljede i strah.

Član 18.

Zabrana klanja

Životinja se ne smije zaklati:

- a) ako nije izvršen veterinarski pregled prije klanja;
- b) ako nije omamljena na propisan i stručan način, osim u slučaju klanja određenim vjerskim obredom ili ako je u agoniji;
- c) uslove za zaštitu pri klanju i usmrćivanju životinja koje se drže u svrhu proizvodnje kao i uslove za osposobljavanje osoblja koje se brine o životinjama u klaonici i učestvuje u postuoku sputavanja, omamljivanja i klanja propisuje nadležni Ministar.

POGLAVLJE VI.
ZAŠTITA ŽIVOTINJA PRI PREVOZU

Član 19.

Prevoz životinja

- (1) Utovar, pretovar, istovar i prevoz životinja mora se obaviti na način koji neće kod životinja izazvati stvaranje boli ili mučenje životinja.
- (2) Prevoz životinja mogu obavljati fizička i pravna lica koja su registrovana za tu djelatnost i posjeduju odobrenje za tu djelatnost od nadležnog tijela.
Prevozna sredstva kojim se prevoze životinje moraju biti označena propisanom oznakom.
- (3) Prevoz životinja, za vlastite potrebe mogu obavljati i druga fizička ili pravna lica ako se njihov prevoz obavlja u skladu sa odredbama ovog Zakona i člana 23 stav (1) Zakona o veterinarstvu u BiH, a u slučaju sezonskog preseljavanja i u slučaju prevoza vlastitih životinja do 50km od vlastitog posjeda.
- (4) Detaljne uslove za utovar, pretovar, istovar i prevoz životinja kao i uslove koje treba da ispunjavaju mjesta za utovar, pretovar, istovar i pregled životinja prilikom uvoza, izvoza i unutrašnjeg prometa propisuje Kancelarija.
- (5) Zabranjeno je u istom prevoznom sredstvu prevoziti materije koje bi mogle biti opasne za zdravlje životinja i životinje.
- (6) Odredbe člana 19, člana 20 stav (3) tačke a-k i člana 21 se ne odnose na prevoz kućnih ljubimaca vlastitim prevozom te prevoz životinja zbog pružanja veterinarsko-zdravstvene usluge.

Član 20.

Zabrana prevoza životinja

- (1) Zabranjeno je prevoziti životinje ako bi se prevozom izazvale patnje, mučenja, oboljenje ili uginuća životinja.

(2) Moraju se unaprijed poduzeti sve mjere kako bi se što je moguće više skratilo putovanje te zadovoljile potrebe životinja tokom putovanja.

(3) Pri prevozu zabranjeno je:

- a) utovar i prevoz tokom velike vrućine ili hladnoće;
- b) prevoz u nepokrivenim kamionima, vagonima ili na nepokrivenom dijelu plovila, pri čemu životinje nisu zaštićene od klimatskih uslova;
- c) prevoz u zatvorenim prevoznim sredstvima, kavezima i ambalaži ako u njima nije osigurano provjetravanje;
- d) prevoz životinja osjetljivih na visoke ili niske temperature ako u prevozu nije osigurana odgovarajuća temperatura ili ako životinje nisu sposobne podnijeti putovanje;
- e) prevoz bez osigurane minimalne propisane podne površine i odgovarajuće visine za svaku životinju primjereno vrsti, starosti životinje i dužini puta;
- f) prevoz bez osiguranja od samoozljeđivanja životinja, ozljeđivanja drugih životinja ili ispadanja iz prevoznog sredstva;
- g) prevoz bez osiguranja hranjenja, napajanja koji svojom kvalitetom mora odgovarati vrsti, veličini i starosti životinje;
- h) prevoz bolesnih ili sumnjivih na bolest životinja ako nije osigurana veterinarska pomoć;
- i) prevoz životinja sumnjivih na zaraznu bolest;
- j) prevoz vodenih životinja u posebnim prevoznim sredstvima ili spremnicima, bez dovoljne količine vode, odgovarajuće temperature i kisika;
- k) prevoz ženki u posljednjoj četvrtini bređosti, ženki u prvih sedam dana nakon poroda i njihove mladunčadi, osim ako je potrebna hitna veterinarska intervencija;
- l) prevoz bez osiguranog odmora za životinje u odgovarajućim razmacima i na propisanim odmorištima.

(4) Ako se prevoz obavlja na neki od načina iz stava (1) ovoga člana smatrati će se mučenjem životinja i narediti će se mjere iz člana 46 i 47 ovoga Zakona.

Član 21.

Dužnosti prevoznika

(1) Prvoznik mora:

- a) dobiti odobrenje o obavljanju djelatnosti prevoza životinja od nadležnog tijela;
- b) dobiti potvrdu da posjeduje odgovarajuće prevozno sredstvo za ovu djelatnost od nadležnog tijela;

c) osigurati posebnu zaštitu od opasnih i divljih životinja te fizičku zaštitu opasnih i divljih životinja. Prevozno sredstvo mora biti tako označeno da upozorava da se prevoze opasne ili divlje životinje;

d) odrediti stručnu osobu (u daljnjem tekstu: pratilac) koja će se tokom prevoza brinuti o ispunjavanju propisanih uslova za transport životinja, njihovu napajanje, hranjenje i odmoru, u skladu sa odredbama Zakona o veterinarstvu u BiH član 23 tačka 4 i ovoga Zakona.

(2) Uslove za obavljanje prevoza životinja koje mora imati prevoznik, uslove za osposobljavanje vozača i pratioca životinja te osoblja u sabirnim centrima i na odmorištima propisuje Ministar.

Član 22.

Upotreba predmeta kojim se tjeraju životinje

Pri utovaru, istovaru, pretovaru i tjeranju životinja zabranjena je upotreba predmeta kojima se direktno nanosi bol, patnja i ozljeđivanje.

U cilju njihove zaštite uređaj i oprema moraju se konstruisati, izraditi, održavati i koristiti na propisan način.

POGLAVLJE VII.

ZAŠTITA DIVLJIH ŽIVOTINJA

Član 23.

Divlje životinje

Zabranjuju se radnje kojima se divlje životinje u prirodi, kao populacija ili jedinke, izvrgavaju mučenju ili se trajnije onemogućavaju u obavljanju fizioloških funkcija (hranjenja, napajanja, slobode kretanja, razmnožavanja) raznim zahvatima poput:

- a) onemogućavanja pristupa vodi ograđivanjem, onečišćenjem, tjeranjem i slično;
- b) uništavanja cijelog staništa ili njegovih dijelova bitnih za opstanak neke vrste;
- c) unošenje stranih životinjskih vrsta u staništa;
- d) hvatanja živih životinja ili usmrćivanja životinja na način koji uzrokuje trajnije patnje;
- e) drugih zahvata sa štetnim posljedicama;
- f) izgradnje cestovnih pravaca (autoputeva) bez zaštitne ograde i prelaznih koridora preko saobraćajnica za divlje životinje kako se ne bi umanjivao životni prostor i staništa.

Član 24.

Prirodna staništa

Korisnici lovišta i javne ustanove koje upravljaju zaštićenim dijelovima prirode divljim životinjama u prirodnim staništima moraju osigurati:

- a) sve potrebne uslove za biološki opstanak prirodne populacije u sklopu ekološke ravnoteže i u slučaju potrebe odgovarajuću prehranu i napajanje kao pomoć u elementarnim nepogodama;
- b) saniranje mogućih zatečenih ili novonastalih poremećaja u staništu;
- c) veterinarsko-zdravstvenu zaštitu;
- d) pronađena divlja životinja van njenog staništa predaje se utočištu za divlje životinje koje osigurava njeno vraćanje u prirodu;
- e) ako je pronađena zaštićena životinja obavještava se tijelo nadležno za zaštitu prirode koje donosi rješenje o njenom zbrinjavanju;
- f) organizovano posmatranje i foto-safari ne smije remetiti mir životinja i njihov prirodni način ponašanja a posebno ako se radi o zaštićenim vrstama.

Član 25.

Lov i ribolov

Posebnim propisima koje donosi nadležno Ministarstvo (za zaštitu životne sredine i okoliša) regulisaće se broj i način lova, vrste divljih životinja koje se mogu loviti i pecati, kao i druge aktivnosti vezane za zaštitu i dobrobit divljih životinjskih vrsta, prava i obaveze kornika lovišta i propisati sankcije za kršenje propisa a posebno krivolov.

Član 26.

Uzgoj divljih životinja

- (1) Zabranjeno je uzgajati divlje životinje sem u slučaju spašavanja pojedinih vrsta.
- (2) Uslove držanja divljih životinja u skloništu za divlje životinje za koje je potrebno osigurati posebne uslove s obzirom na klimu, način prehrane, potrebu za slobodnim kretanjem i stepen prilagođavanja propisuje Ministar.
- (3) Zabranjeno je držati i uzgajati šumske životinje u ograđenim prostorima u eko-centrima bez obzira da li su privatnog ili državnog karaktera.

POGLAVLJE VIII.

ZAŠTITA ŽIVOTINJA U ZOOLOŠKIM VRTOVIMA, CIRKUSIMA, NA IZLOŽBAMA I TRGOVINAMA ZA ŽIVOTINJE

Član 27.

Dužnosti imaoaca zoovrtova, cirkusa i trgovina za životinje

Imaoci životinja u zoološkim vrtovima, cirkusima, na izložbama i trgovinama za životinje moraju, uz poštivanje ovoga Zakona, osigurati i:

- a) nastambe koje prostorom i opremom zadovoljavaju osnovne potrebe svake životinjske vrste poštujući klimatske uslove podneblja iz kojeg životinja dolazi, te uz zatvoreni prostor još i otvoreni prostor za kretanje uređen u stilu njenog prirodnog ambijenta;
- b) primjerenu hranu i vodu u potrebnim dnevnim količinama;
- c) potrebnu veterinarsku zaštitu i liječenje;
- d) humani odnos zaposlenog osoblja prema životinjama;
- e) zaštitu životinja od posjetilaca
- f) zaštitu posjetilaca od životinja;
- g) plan zbrinjavanja životinja u slučaju zatvaranja.

Član 28.

Zoološki vrt

(1) Zoološki vrt može se osnovati ako su pored općih uslova ispunjeni i uslovi iz člana 27 ovoga Zakona.

(2) Saglasnost za osnivanje zooloških vrtova donosi nadležni organ entiteta i Brčko Distrikta uz konsultaciju sa stručnim savjetom i Društvom za zaštitu životinja na tom području.

- a) nadležno tijelo može zatvoriti zoološki vrt ili jedan njegov dio u koliko ustanovi da ne ispunjava uslove iz člana 27.
- b) u skladu sa tačkom a) može narediti da se životinje predaju na brigu licima ili ustanovama koje ispunjavaju uslove člana 27 u zemlji i inostranstvu.

Cirkus

(3) a) cirkuske priredbe sa životinjama i izložbe životinja mogu se održavati na osnovu saglasnosti o dozvoli održavanja priredbi i izložbi koje donose nadležni organi entiteta i

Brčko Distrikta na osnovu zahtjeva i priložene dokumentacije o porijeklu i zdravstvenom stanju životinja .

b) nadležno tijelo neće odobriti cirkusku priredbu u koliko:

- cirkus posjeduje divlje životinje i koristi ih u cirkuskim i drugim predstavama;
- se o životinjama u cirkusu ne brinu osposobljene osobe i ne posjeduju dokaz o osposobljenosti;
- dresiraju i izvode tačke sa životinjama koje nisu u skladu sa njihovim prirodnim mogućnostima ili predstavljaju fizičko ili psihičko maltretiranje životinja.

(4) Uslove za osnivanje i rad zoološkog vrta, te uslove za održavanje cirkuskih priredbi sa životinjama i izložbi životinja propisuje Kancelarija na osnovu Zakona o zaštiti životinja BiH.

Trgovine za životinje

(1) Zabranjena je prodaja kućnih ljubimaca na pijacama ili sajmovima.

(2) Prodaja životinja u trgovinama za kućne ljubimce dopuštena je ako su ispunjeni i posebni uslovi:

- a) životinje moraju poticati iz registrovanog uzgoja;
- b) za svaku životinju se mora znati porijeklo i zdravstveno stanje;
- c) djelatnici u trgovini moraju biti osposobljeni za brigu o životinjama i moraju izdavati pisana uputstva za držanje životinje koju prodaju.

(3) Uz posebne uslove stav (2) tačke a-c trgovina za prodaju kućnih ljubimaca mora ispunjavati i sve opšte uslove koje propisuje Zakon o zaštiti životinja.

(4) Zabranjeno je pse i mačke prodavati u trgovinama za kućne ljubimce.

(5) Zabranjeno je prodavati divlje životinje koje su Zakonom zaštićene kao i egzotične životinje koje dolaze iz drugih zemalja i kontinenata a u svojim matičnim zemljama su zaštićene vrste.

(6) Trgovina za prodaju kućnih ljubimaca ne može početi sa radom bez rješenja o zadovoljavanju uslova iz člana 27 zaštita životinja u trgovinama za životinje stav (2, 3, 4, 5) a postojeće trgovine moraju se prilagoditi ovim propisima.

Rješenje donosi nadležno tijelo.

Nadležno tijelo vodi registar trgovina i vrši kontrolu uslova za rad preko inspektora.

Član 29.

Sputavanje životinja

Zabranjeno je vođenje i nastupanje s posebno sputanim životinjama (npr. medvjedima) te sa životinjama sa tjelesnim manama.

POGLAVLJE IX.

ZAŠTITA NAPUŠTENIH I IZGUBLJENIH ŽIVOTINJA

Član 30.

Napuštene i izgubljene životinje

- (1) Napuštenim i izgubljenim životinjama potrebno je obezbjediti adekvatan smještaj i osigurati im veterinarsko-zdravstvenu pomoć.
Zabranjeno je životinju ubiti na mjestu gdje je pronađena.
- (2) Lice koje nađe napuštenu ili izgubljenu životinju dužno je o tome obavjestiti najbližu veterinarsku stanicu ili sklonište za životinje.
Životinja se smješta u sklonište na trošak vlasnika ako je poznat ili se naknadno utvrdi.
- (3) Ako je životinja bolesna ili povrijeđena, te se ne može izlječiti potrebno joj je oduzeti život na način koji uzrokuje minimalnu bol, patnju ili trpljenje (eutanazirati) a odluku o eutanaziji donosi ovlaštena osoba na temelju ovog Zakona.
- (4) Zabranjeno je napuštene i izgubljene životinje iskoristiti u svrhu vršenja oglada.
- (5) Vlasnik izgubljene životinje dužan je prijaviti nestanak životinje u roku od tri dana skloništu, a nestanak psa ili mačke i osobi zaduženoj za vođenje evidencije.

Član 31.

Skloništa za životinje

Sklonište može osnovati fizička ili pravna osoba koja ispunjava uslove iz ovog člana.

- (1) Vlasnik skloništa za životinje dužan je:
  - a) obezbjediti dovoljnu količinu hrane i vode primjereno uzrastu, veličini i zdravstvenom stanju životinje;
  - b) obezbjediti veterinarsko-zdravstvenu zaštitu životinja;
  - c) obezbjediti dovoljno životnog prostora za svaku životinju;
  - d) voditi evidenciju o svakoj zbrinutoj životinji;
  - e) voditi evidenciju o svakoj udomljenoj životinji;
  - f) primati prijave o napuštenim i izgubljenim životinjama;
  - g) osigurati u saradnji sa Higijeničarskim servisom prikupljanje i prevoz životinja do skloništa;
  - h) intenzivno promovisati udomljavanje kao konačni cilj zbrinjavanja napuštenih životinja;

i) osigurati smještaj privremeno ili trajno oduzetoj životinji na osnovu rješenja nadležnog organa;

j) tražiti vlasnika napuštene ili izgubljene životinje;

k) stalno osoblje koje radi u skloništu mora biti osposobljeno za rad sa životinjama.

(2) Imaoc životinje ima pravo zahtjevati povrat životinje koja je nađena i smještena u sklonište osam dana od dana smještanja u sklonište, u protivnom životinja se može pokloniti ili prodati drugoj zainteresovanoj osobi.

(3) Lice koje udomi pronađenu životinju dužno je potpisati izjavu o udomljavanju životinje i omogućiti provjeravanje uslova u kojima udomljena životinja živi.

(4) Životinje iz skloništa kojima nije moguće naći vlasnika mogu se sterilisati i dati na udomljavanje ili im omogućiti trajni boravak u skloništu dok ne uginu prirodnom smrću.

(5) Nadležni upravni organ kantona, grada ili opštine izdaje dozvolu za formiranje skloništa za životinje, a na osnovu uputstva koje propisuje nadležno Ministarstvo, a na prijedlog Stručnog savjeta.

(6) Skloništa za životinje mogu, ukoliko imaju adekvatan prostor u skladu sa Zakonom, zbrinjavati (ukopavati ili kremirati) na dostojanstven način leševe kućnih ljubimaca a na zahtjev imaoaca i o njegovom trošku. (formirati grobje za kućne ljubimce i životinje sa posebnim zaslugama)

Poticanje zaštite životinja

(1) Osnivači skloništa u prvom redu treba da budu Društva za zaštitu životinja.

(2) Osnivač skloništa dužan je organizovati info-centar za napuštene i izgubljene životinje te podatke o životinjama dati u javnost, ostalim skloništim na teritoriji BiH i nadležnim tijelima.

(3) Nadležna tijela Državne uprave i tijela jedinica lokalne i regionalne samouprave obavezna su finansijski poticati osnivanje skloništa i uz saradnju sa Društvima za zaštitu životinja razvijati svijest javnosti a posebno mladih o zaštiti životinja.

(4) Nadležna tijela Državne uprave i tijela jedinica lokalne i regionalne samouprave obavezne su stvoriti uslove za poticaj privatnih subjekata za materijalno pomaganje rada skloništa u vidu donacija.

Član 32.

Higijenski servis

(1) Napuštene i izgubljene zdrave, povrijeđene i bolesne životinje skupljaju zaposlenici higijenskog servisa tako da životinji ne nanose bol i patnju sredstvima i alatima koja ne dovode životinju u opasnost i predaju ih u skloništa za životinje ili najbližoj veterinarskoj službi radi pružanja hitne zdravstvene pomoći.

(2) Ako je pronađena divlja životinja, Higijenski servis, obavezno je najbližem lovačkom društvu podnijeti zahtjev za njezino vraćanje u prirodu ako je to moguće ili u suprotnom životinja se predaje najbližem rehabilitacionom centru za divlje životinje gdje će joj se pružiti liječenje, njega i priprema za povratak u prirodu.

(3) Ako je pronađena posebno zaštićena divlja životinja, obavještava se tijelo Državne uprave nadležno za poslove zaštite prirode i životne sredine, koje donosi odluku o daljnjem postupku.

(4) U koliko divlju životinju ili posebno zaštićenu životinju nije moguće vratiti u prirodu iz bilo kojeg razloga ona živi u skloništu za divlje životinje pod uslovima iz ovog Zakona dok ne uginu prirodnom smrću.

(5) Stručni savjet ima pravo i obavezu kontrole rada Higijenskih servisa u pogledu pridržavanja odredbi ovog Zakona.

(6) Higijenski servis nema pravo osnivanja skloništa za životinje.

(7) Higijenski servis vodi evidenciju o pronađenim životinjama i načinu njihovog zbrinjavanja.

(8) Osoblje zaposleno u Higijenskom servisu mora biti osposobljeno za sakupljanje životinja i upoznato sa obavezama iz ovog Zakona.

U slučaju nepoštivanja će se primjeniti član 46 i 47.

(9) Način obrazovanja i osposobljavanja osoblja zaposlenih u Higijenskom servisu propisuje nadležni Ministar.

(10) Nadležni upravni organ kantona, grada ili opštine izdaje dozvolu za formiranje Higijenskog servisa za životinje, a na osnovu uputstva koje propisuje nadležno Ministarstvo, a na prijedlog Stručnog savjeta.

Član 33.

Finansiranje Skloništa i Higijenskih servisa

Skloništa i Higijenski servisi finansiraju se iz:

- a) budžeta entiteta, kantona, gradova i opština;
- b) budžeta nadležnih institucija Bosne i Hercegovine;
- c) drugih vidova finansiranja (donacije, pokloni, itd.)

POGAVLJE X.

ZAŠTITA ŽIVOTINJA KOJE SE KORISTE ZA OGLEDE I DRUGA NAUČNA ISTRAŽIVANJA

Opšti dio:

- a) ogledi na životinjama koji uzrokuju fizičke i duševne patnje nepomirljive su sa pravima životinja bilo da je riječ o medicinskoj, naučnoj, trgovinskoj ili nekoj drugoj vrst ogleda. Moraju se koristiti i razvijati zamjenske vještine.
- b) na području BiH zabranjeno je vršiti ogleda na životinjama na način koji je u suprotnosti sa Zakonima zemalja EU u suprotnosti sa tačkom a) iz Povelje UN o zaštiti životnja.

Član 34.

Ogledi na životinjama

- (1) Ogleda na životinjama mogu obavljati pravna lica, koja su registrovana za izvođenje ogleda i imaju dozvolu nadležnog Ministarstva i saglasnost Etičke komisije za obavljanje ogleda na životinjama.
- (2) Ogledi na životinjama prema stavu (1) ovoga člana mogu se dozvoliti samo ako se pretpostavljena bol, patnja ili ozljeda životinja može etički opravdati očekivanim rezultatima koji su od značenja za ljude ili životinje odnosno nauku i samo ako se svrha istraživanja ne može postići drugim poznatim savremenim metodama.
- (3) Ogledi u kojima se upotrebljavaju životinje mogu se provoditi za:
  - a) istraživanje, izradu, kvalitet, efikasnost i sigurnost lijekova, hrane; drugih supstanci ili proizvoda;
  - b) za uklanjanje, prevenciju, dijagnosticiranje ili liječenje bolesti ili druge anomalije ljudi, životinja ili biljaka;
  - c) za ocjenjivanje, detekciju ili modifikaciju psihičkih stanja ljudi i životinja;
  - d) za zaštitu prirodne okoline u interesu zdravlja ili zaštite ljudi i životinja.
- (4) Odluku o uslovima koje moraju ispunjavati pravna lica koja se bave vršenjem ogleda nad životinjama donosi nadležno Ministarstvo u saradnji sa Etičkom komisijom.

Član 35.

Dozvola za obavljanje oglada

- (1) Dozvola za obavljanje oglada nad živim životinjama izdaje se kada:
- a) nije moguće nabaviti ljudske stanice ili tkivo za vršenje oglada;
  - b) ako najsavremenija tehnologija ne zadovoljava zahtjeve istraživanja.
- (2) Svaki ogled treba da se vrši na najmanjem mogućem broju životinja.
- (3) Prije početka, u toku i prateći izvođenje oglada potrebno je životinju dovesti u stanje anestezije ili analgezije, ako način vršenja oglada to dopušta.
- (4) Dozvole za obavljanje oglada nad životinjama ne smije se izdati za:
- a) isprobavanja oružja, streljiva ili pripadajućeg pribora, ratne opreme, učinaka radijacije i bojnih otrova;
  - b) istraživanja ili razvoja proizvoda od duhana, alkohola i droga;
  - c) istraživanje hemijskih sredstava za pranje i dezinfekciju predmeta opšte upotrebe;
  - d) istraživanja u kozmetičke svrhe.
- (5) Dozvola za obavljanje oglada iz člana 34 stav (1) ovoga Zakona, izdaje se za konkretan ogled ili seriju oglada. Dozvolom se utvrđuje rok važenja dozvole za obavljanje oglada.
- (6) Pravno lice koje je registrovano za obavljanje oglada na životinjama mora da prati napredak savremene tehnologije i njenu primjenu kao zamjensku vještinu u ogledima.

Član 36.

Pravna lica registrovana za obavljanje oglada

- (1) Oglede na životinjama mogu obavljati visokoškolski i naučnoistraživačke ustanove te stručna pravna lica koja su registrovana za obavljanje oglada na životinjama, ako ispunjavaju odredbe utvrđene članom 34 ovoga Zakona i sljedeće uslove:
- a) da ima zaposleno stručno lice u skladu sa odredbama ovog člana stav (2);
  - b) da raspolaže potrebnim prostorom, savremenim uređajima, savremenom opremom i drugim sredstvima za obavljanje oglada nad životnjama;
  - c) da raspolaže nastambama za životinje za oglede poštujući odredbe ovog Zakona;
  - d) da može osigurati propisani način držanja tih životinja, uključujući njegu, pomoć i redovnu zdravstvenu zaštitu.
- (2) Pravno lice koje izvodi ogled na životinji mora imati zaposlenog stručnjaka za zaštitu životinja koji ima potrebno znanje iz te oblasti. Stručnjak za zaštitu životinja priprema obrazloženje za vođenje oglada i odgovoran je za njegovo vođenje.

(3) Oglede na životinjama mogu obavljati veterinari, a izuzetno: liječnici, agronomi stočari, farmakolozi, stomatolozi ili biolozi.

(4) Lica koja izvode ogled ili sudjeluju u njemu i lica koja se brinu o životinjama u toku ogleda potrebno je da imaju adekvatno znanje i obuku. Lica koja su posebno zadužena za izvršenje ili nadzor nad provođenjem ogleda trebaju dobiti uputstva, iz odgovarajućih naučnih disciplina a koja je bitno preduzeti za spretan rad i zaštitu laboratorijskih životinja, za odgovarajući ogled. Oni će imat zadovoljavajući nivo obuke dovoljan za obavljanje zadatka.

(5) Program obuke i ispita za sva lica koja na bilo koji način rade sa životinjama za obavljanje ogleda propisuje Ministar.

Član 37.

Dužnost imaoaca životinja za oglede

(1) Imaoci životinja za ogled dužni su:

- a) životinjama za oglede osigurati smještaj, slobodu kretanja, hranu adekvatnu potrebama vrste, vodu i brigu koja je adekvatna njihovom zdravlju i dobrobiti;
- b) bilo koje ograničenje, koje životinjama za oglede može zadovoljiti njihove psihičke i etiološke potrebe, svesti na minimum;
- c) nadgledati okruženje u kojem se životinje za ogled nalaze;
- d) da osigura konstrukciju zgrada i nastambi, mikroklimatske uslove, svakodnevno međusobni kontakt životinja uzimajući u obzir vrstu, dob i stepen razvoja životinje;
- e) svakodnevno provjeravati dobrobit i zdravstveno stanje životinja od strane kompetentnih osoba;
- f) u slučaju bilo kakve nezgode ili trpljenja životinja za ogled što je moguće brže uzrok otkloniti.

(2) Životinje za oglede moraju biti obilježene i o tome imaoци životinja moraju voditi evidenciju.

(3) Životinje se mogu držati samo ako se može udovoljiti njihovim biološkim potrebama da se ne ometaju njihove biološke funkcije.

(4) Uzgojem životinja za oglede mogu se baviti pravna i fizička lica koja posjeduju rješenje o udovoljavanju uslovima koje donosi nadležno tijelo.

(5) Uslove za uzgoj životinja iz člana 37 stav (4) propisuje Ministar.

Prijava ogleda

(1) Prije početka ogleda potrebno je nadležnom tijelu dostaviti:

- a) zahtjev za odobrenje oglada;
- b) obrazloženje o naučnoj i etičkoj opravdanosti oglada.

(2) Ako se predviđa produženje oglada od dopuštenog, sedam dana prije isteka odobrenja podnosi se zahtjev za produženje nadležnom tijelu.

(3) Ako tokom oglada dođe do promjena podataka utvrđenim rješenjem, moraju se prijaviti nadležnom tijelu u roku od tri dana.

(4) Rješenje o odobrenju oglada na životinjama, rješenje o odobrenju produženja oglada, te rješenje o korištenju većeg broja životinja, promjenu vrste životinja ili promjenu odobrenih oglednih postupaka donosi nadležno tijelo uz mišljenje Etičke komisije.

Ispit za rad sa oglednim životinjama

(1) Oglede i hirurške zahvate mogu obavljati: veterinari, liječnici, farmaceuti, medicinski biotehničari, stomatolozi, agronomi stočari i biolozi samo ako imaju položen ispit za rad sa oglednim životinjama.

(2) Ispit za rad sa oglednim životinjama obavezan je i za:

- osoblje koje se brine za životinje u objektima za uzgoj;
- osoblje koje se brine za životinje tokom oglada;
- voditelj nastambi.

(3) Program ispita za stavove (1) i (2) propisuje Ministar.

Član 38.

Ogledi u nastavne svrhe

(1) Ogledi na životinjama za nastavne svrhe dozvoljeni su samo ako se ne mogu postići zadovoljavajući rezultati drugim nastavnim pomagalicama (npr. slike, modeli, preparati, kompjuterski programi i sl.), s tim da se za svaku grupu u uobičajenom postupku može upotrijebiti samo jedna životinja.

(2) Ogledi se izvode samo u visokoškolskim ustanovama koje obrazuju veterinare, ljekare, farmaceute, biologe i druge slične struke.

(3) U nastavne svrhe ne smiju se obavljati ogledi na životinjama koji uzrokuju bol, patnju ili smrt životinje.

Član 39.

Etička komisija

- (1) Nadležni Ministar zajedno sa Ministrom zaduženim za zaštitu prirode i okoliša, kao i Ministrom za nauku i tehnologiju formira Etičku komisiju sastavljenu od sedam članova uključujući reprezentativne prirodnjake, medicinare, veterinare i naučnike, kao i predstavnike nevladinih organizacija koji imaju zaštitu životinja kao zakonsku obavezu.
- (2) Pri izboru članova Etičke komisije mora se voditi računa da ne postoji sukob interesa.
- (3) Etička komisija pruža savjete po pitanjima etike i dobrobiti životinja u postupcima upotrebe životinja u oglelima i u obrazovne svrhe i daje mišljenje nadležnom tijelu u postupku izdavanja dozvola za obavljanje oglada.
- (4) Zabranjeno je izvoditi oglede ili testove na životinjama bez pozitivnog mišljenja Etičke komisije.
- (5) Posebne propise koji se odnose na zaštitu i dobrobit laboratorijskih životinja, izvođenje oglada, evidenciju koja se vodi, formiranje Etičke komisije itd., na prijedlog Kancelarije propisuje nadležno Ministarstvo.
- (6) Etička komisija donosi Poslovnik o svom radu i izrađuje godišnji izvještaj koji dostavlja, za proteklu godinu, Ministru.

POGLAVLJE XI.

DRUŠTVA ZA ZAŠTITU ŽIVOTINJA

Član 40.

Društva za zaštitu životinja

- (1) Društva za zaštitu životinja osnivaju se u skladu sa Zakonom o udruženjima.
- (2) Društva djeluju na području:
  - a) zaštite i dobrobiti životinja;
  - b) edukacije stanovništva u pogledu zaštite i dobrobiti životinja;
  - c) saradnje sa institucijama koje u svom djelovanju imaju zaštitu i dobrobit životinja;
  - d) saradnje sa institucijama koje donose Zakone o zaštiti životinja;
  - e) rade na otkrivanju prekršioaca ovog Zakona i prijavljuju inspekcijским službama;
  - f) nakon prijave ima pravo provjeriti šta je inspekcijaska služba poduzela i kako je zbrinuta ugrožena životinja;

- g) organizovanja i vođenja skloništa za napuštene i izgubljene životinje i skloništa za divlje životinje;
  - h) aktivno preko svojih predstavnika učestvuje u radu Etičke komisije;
  - i) aktivno preko svojih predstavnika učestvuje u radu Stručnog savjeta.
- (3) Društva za zaštitu životinja moraju imati svoje predstavnike na nivou Vlade BiH i na nivou Vlada entiteta i Brčko Distrikta.

POGLAVLJE XII.

STRUČNI SAVJET ZA ZAŠTITU ŽIVOTINJA

Član 41.

Stručni savjet

(1) Stručni savjet za zaštitu i dobrobit životinja formira se od istaknutih stručnjaka veterinarske, medicinske, biološke, farmakološke i sličnih struka koji djeluju na području zaštite i dobrobiti životinja, tijela državne uprave za nauku i obrazovanje i za zaštitu prirode i predstavnika Udruženja za zaštitu životinja.

Pri izboru članova mora se voditi računa da nema sukoba interesa.

(2) Stručni savjet je savjetodavni organ koji daje mišljenje i prijedloge po pitanjima vezanim za zaštitu i dobrobit životinja.

(3) Djelatnost Stručnog savjeta je:

- a) ocjena stanja na području zaštite i dobrobiti životinja;
- b) određuje strategiju zaštite i dobrobiti životinja;
- c) prati i ocjenjuje provođenje ovog Zakona;
- d) pruža savjete vezane za zaštitu i dobrobit životinja;
- e) daje mišljenje i predlaže propise vezane za zaštitu i dobrobit životinja i potiče donošenje ili izmjenu propisa u području zaštite životinja;
- f) dužan je da prati razvoj naučnih i stručnih spoznaja na području BiH i EU i daje prijedloge za poboljšanje zaštite životinja;
- g) izrađuje godišnji izvještaj koji dostavlja Ministru za proteklu godinu.

(4) Broj i članove Stručnog savjeta na osnovu javnog konkursa i odluke komisije pri nadležnom Ministarstvu imenuje nadležni Ministar a prema njihovom angažmanu na području zaštite životinja i njihove dobrobiti.

Stručni savjet radi prema svom Poslovniku o radu. Članovi stručnog savjeta za svoj rad imaju pravo naknade. Stručni savjet finansira se iz budžeta nadležnog Ministarstva.

POGLAVLJE XIII.

NADZOR

Član 42.

Nadzor nad provođenjem Zakona

(1) Upravni nadzor nad sprovođenjem ovoga Zakona i propisa donijetih na osnovu njega provodi nadležno Ministarstvo – Ministarstvo spoljnje trgovine i ekonomskih odnosa BiH i nadležna Ministarstva entiteta i Brčko Distrikta.

(2) Inspeksijski nadzor u provođenju ovog Zakona i propisa na temelju njega provode veterinarski odnosno stočarski inspektori nadležnog Ministarstva u skladu sa ovlastima određenim propisima o veterinarstvu i stočarstvu nadležnih Ministarstava entiteta i Brčko Distrikta.

(3) Inspeksijski nadzor iz člana 42 stav (2) obavlja se na temelju:

- procjene rizika;
- slučajnim odabirom mjesta nadzora;
- po saznanju o postupanju protivno ovom Zakonu,
a moguće ga je provoditi u skladu sa propisima o veterinarstvu, odnosno stočarstvu;

Član 43.

Prava i dužnosti službenih veterinarara

U obavljanju inspeksijskog nadzora, u skladu sa pravima i obavezama određenim ovim Zakonom i podzakonskim aktima donesenim na osnovu njega, veterinarski inspektor ima pravo:

- a) slobodno pristupiti u sve prostorije gdje borave ili se iskorištavaju životinje, u slučaju postojanja sumnje da se sa životinjama postupa na način koji nije u skladu sa odredbama ovog Zakona;
- b) obavljati redovne preglede svih prostorija gdje borave ili se iskorištavaju životinje, zatim sajmove, priredbe, trgovine sa životinjama, prevoznike, itd.;
- c) imaoću privremeno ili trajno oduzeti životinju u slučaju postojanja sumnje da se krše odredbe ovog Zakona;
- d) narediti usmrćivanje ili klanje životinje ako za to postoje opravdani veterinarsko-zdravstveni razlozi;
- e) narediti istovar i odmor životinja u slučaju utovara prekobrojnih životinja ili dužeg vremenskog transporta;
- f) zabraniti klanje životinja ako prije nisu omamljene;

g) zabraniti izvođenje operativnih ili drugih zahvata na životinji ako nije provedena analgezija ili anestezija;

h) zabraniti rad skloništa za životinje ako ne ispunjavaju odredbe ovog Zakona i propisa donesenih na osnovu njega;

i) narediti mjere za uklanjanje uočenih nepravilnosti u određenom roku;

j) podnosi prijavu za kazneni postupak ili pokreće prekršajni postupak;

k) za privremeno oduzetu životinju izdaje potvrdu i životinju smiješta u sklonište.

Član 44.

Pomoć policije i carinske službe

Ako policija i organi carinske službe u obavljanju svojih zadataka utvrde da postoji kršenje odredbi ovoga Zakona ili propisa donesenih na osnovu njega, dužni su o tome obavjestiti najbližeg veterinarskog inspektora.

Policija na zahtjev nadležnog inspektora osigurava pomoć pri provođenju inspekcijskog nadzora.

POGLAVLJE XIV.
NADLEŽNOST DRŽAVNIH ORGANA

Član 45.

Izrada podzakonskih akata

S obzirom na naše komentare na nacrt Zakona o zaštiti i dobrobit životinja neophodno je uraditi korekciju i dopunu popisa podzakonskih propisa.

POGLAVLJE XV.
KAZNENE ODREDBE

Član 46.

Prekršaj imaoca životinje

Član 47.

Prekršaj pravnih i fizičkih lica

Tražimo stroge kazne za prekršioce, ne samo simbolične, predviđanje mogućnosti pored novčanih kazni i izricanje odgojne mjere u obliku društveno korisnog rada, a u slučajevima ponavljanja prekršaja i izricanje zatvorskih kazni. Kazna od 30KM je krajnje preniska i simbolična da njena naplata ne donosi nikakav efekat. Minimalna kazna za prekršaje imaoca životinja i prekršaje pravnih i fizičkih lica ne smije biti manja od prosječnog mjesečnog ličnog dohodka na nivou BiH pa na više.

POGLAVLJE XVI.

PRELAZNE I ZAVRŠNE ODREDBE

Član 48.

Rok za donošenje podzakonskih propisa

Član 49.

Stupanje na snagu